

थलारा गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: १

संख्या: १९

मिति: २०७९/१०/१८

भाग-२

थलारा गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको मिति २०७९/१०/१८ गतेको बैठकबाट स्वीकृत

टुहुरा बालबालिकाको आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण सम्बन्धि कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान २०७२ मा व्यवस्था गरिएको बालबालिकाको हकको प्रावधान अनुसार प्रत्येक बालबालिकालाई राज्यबाट आधारभुत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निशुल्क पाउने हक हुनेछ भनि उल्लेख गरिएको सन्दर्भमा अझैपनि थलारा गाउँपालिका भित्रका कतिपय टुहुरा बालबालिकाहरू उक्त अधिकारको घेरा भित्र आउन नसकिरहेको तथ्यलाई महशुस गरी गाउँपालिका भित्र रहेका उक्त अवस्थाका सबै बालबालिकालाई शिक्षाको पहुँचमा ल्याई शिक्षाको हकको प्रत्याभुति दिलाउन आवश्यक देखिएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी थलारा गाउँ कार्यपालिकाले यो कार्यविधि स्वीकृत गरि लागु गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:(१) यो कार्यविधिको नाम थलारा गाउँपालिकाको टुहुरा बालबालिकाको आधारभुत शिक्षा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ रहने छ ।

(२) यो कार्यविधि कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

(१) टुहुरा बालबालिका भन्नाले जन्मेदेखि १८ वर्ष सम्मका आमा बुवा दुईटै नभएका बालबालिकाहरू लाई जनाउनेछ ।

(२) समिति भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूका लागि आधारभुत शिक्षा सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापनका लागि गठित गाउँपालिका स्तरीय निर्देशक तथा पालिका स्तरीय कार्यक्रम संचालन तथा समन्वय समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

- (३) समिति अध्यक्ष भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूका लागि आधारभुत शिक्षा सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापन का लागि गठित निर्देशक समिति र पालिका स्तरीय कार्यक्रम संचालन तथा समन्वय समितिको अध्यक्ष समेतलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (४) सदस्य भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालन पोषण व्यवस्थापनका लागि गठित गाउँपालिका तथा वडास्तरीय समितिको सदस्यलाई सम्झनु पर्छ ।
- (५) सदस्य सचिव भन्नाले भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालन पोषण व्यवस्थापनका लागि गठित गाउँपालिका तथा वडास्तरीय समितिको सदस्य-सचिवलाई सम्झनु पर्छ ।
- (६) शैक्षिक सामग्री भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूलाई उपलब्ध गराईने पाठ्यपुस्तक, शन्दर्भ सामग्री, खेलकुद सामग्री, कपडा तथा विद्यालय पोसाक आदीलाई सम्झनु पर्छ ।
- (७) जोखिमपूर्ण अभ्यासहरू भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूका लागि प्रयोग हुने कुसंस्कार जन्य भाषा, शब्दचयन, आधारभुत स्वास्थ्य, शिक्षा प्राप्तिमा प्रयोग गरिने संरचनाको पहुँच वा प्रयोगको अवस्था, अभिभावकको अभावमा सरसफाई नगरेको अवस्था तथा खानपानमा पोषणयुक्त खानाको अभाव भएको अवस्थालाई जनाउनेछ ।
- (८) लक्षित अनुगमन भन्नाले टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालन पोषण व्यवस्थापनका खातिर समिति, कुनै व्यक्ति, समुह, समुदाय वा सुचकांकलाई मध्यनजर गरी निश्चित समयावधीमा गरिने अनुगमनलाई जनाउँछ ।
- (९) गाउँपालिका भन्नाले थलारा गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (१०) अध्यक्ष भन्नाले थलारा गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (११) उपाध्यक्ष भन्नाले थलारा गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (१२) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भन्नाले थलारा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (१३) गाउँसभा भन्नाले थलारा गाउँपालिकाको गाउँसभालाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (१४) कार्यपालिका भन्नाले थलारा गाउँपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (१५) न्यायिक समिति भन्नाले संविधानको धारा २१७ बमोजिम गठित थलारा गाउँपालिकाको न्यायिक समितिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (१६) वडा भन्नाले थलारा गाउँपालिका भित्र रहेका वडालाई सम्झनु पर्छ ।
- (१७) वडा अध्यक्ष भन्नाले गाउँपालिकाका वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद-२

उद्देश्य

२. उद्देश्य:

- (१). यस थलारा गाउँपालिका भित्र रहेका टुहुरा बालबालिकाहरूलाई शिक्षा सम्बन्धि हकको पुर्ण रुपमा प्रत्याभुत गराई आमा वा बुवाको अभावमा राज्य तथा स्थानीय तह रहेको महसुस हुने गरी लक्षित वर्गको शिक्षा प्राप्त गर्ने मौलिक हकको सुनिश्चितताका गर्ने गराउने उद्देश्य रहेको छ ।
- (२.) गाउँपालिका भित्र रहेका टुहुरा बालबालिकाहरूलाई अभिभावकको अभावमा शिक्षा प्राप्तिमा देखिएको कठिनाईलाई न्युनिकरण गर्ने ।
- (३). टुहुरा बालबालिकाहरूलाई हेर्ने समाज तथा राज्यको नजरियालाई बदल्नु ।
- (४). असहाय, अनाथ तथा जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउने संवैधानिक हकको प्रत्याभुति गराउनु ।
- (५). टुहुरा बालबालिकालाई समाजमा गरिने व्यवहारको परिवर्तन गरी बालबालिकामा पर्न गएको नकारात्मक असर तथा हिनताबोधको भावलाई निकाकरण गर्नु ।

परिच्छेद-३

संचालन गरिने क्रियाकलापहरू

३. सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरू: नेपालको संविधान २०७२ तथा बालबालिका सम्बन्धि ऐन, २०७५ मा भएका व्यवस्थाको पूर्णरूपेण प्रत्याभुत गराउन देहायनुसारका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

क. प्रत्येक टुहुरा बालबालिकाहरूलाई तिनको नाम, थर, राष्ट्रियता र पहिचान सहित बाच्च पाउने संवैधानिक हकको सुनिश्चितता गर्न सघाउ पुर्याउने आवश्यक क्रियाकलाप संचालन गरिनेछ ।

ख. प्रत्येक टुहुरा बालबालिकालाई विना कुनै विभेद स्वतन्त्र रूपमा बाच्च पाउने हक सुनिश्चितता गर्न सघाउ पुर्याउने क्रियाकलापहरू संचालन गरिनेछ ।

ग. प्रत्येक टुहुरा बालबालिकालाई पुर्ण रूपमा सुरक्षित भएको महसुस सहिच बाच्च पाउने हक सुनिश्चितता गर्न सघाउ पुर्याउने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. प्रत्येक टुहुरा बालबालिकाहरूलाई शिक्षा, स्वास्थ्य तथा अन्य शैक्षिक कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउने हक सुनिश्चितता गर्न सघाउने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

ङ. प्रत्येक टुहुरा बालबालिकाहरूलाई पठन पाठनको लागि आवश्यक शैक्षिक सामाग्री, पाठ्यपुस्तक तथा विद्यालय पोषाक निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराईनेछ ।

च. टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापनको लागि अवस्था हेरी आवश्यक अन्य सहयोग समेत उपलब्ध गराईनेछ ।

छ. टुहुरा बालबालिकाहरूलाई कुनै दुर्घटनामा परि घाईते भएको तथा कुनै रोग लागि स्वास्थ्य उपचार गर्नुपर्ने अवस्थामा पालिकाको स्रोत हेरी आवश्यक आर्थिक सहयोग समेत उपलब्ध गराईनेछ ।

परिच्छेद-४

संस्थागत तथा संरचनागत व्यवस्था

४. (१) टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापन गर्न गराउन गाउँपालिका स्तरमा देहायका सदस्य पदाधिकारी रहने गरी एक निर्देशक समिति गठन गरिनेछ ।

गाउँपालिका स्तरीय निर्देशक समिति

गाउँपालिका अध्यक्ष- संयोजक

गाउँपालिका उपाध्यक्ष- सदस्य

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत- सदस्य

सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष- सदस्य

शिक्षा शाखा प्रमुख- सदस्य

महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख- सदस्य सचिव

टुहुरा बालबालिकाहरूको हक हितको क्षेत्रमा कामगर्ने अन्य सरकारी वा गैरसरकारी संस्था/निकायका प्रतिनिधिलाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा बोलाउन सकिनेछ ।

(२) टुहुरा बालबालिकालाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापन गर्न गराउन गाउँपालिका स्तरमा तपसिल बमोजिमको एक कार्यक्रम सञ्चालक तथा समन्वय समिति गठन गरिनेछ ।

गाउँपालिकाको सामाजिक क्षेत्र तथा शिक्षा क्षेत्र हेर्ने कार्यपालिका सदस्य- अध्यक्ष

महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख- सदस्य

गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मध्यबाट निर्देशक समितिबाट मनोनित एक जना महिला समेत गरी २ जना- सदस्य

शिक्षा शाखा प्रमुख- सदस्य सचिव

परिच्छेद-५

समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

५.१. गाउँपालिका स्तरीय निर्देशक समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. गाउँपालिका स्तरीय कार्यक्रम संचालन एवं समन्वय समितिको काम कारवाही संचालन गर्न आवश्यक नीति नियम कार्यविधि बनाई स्वीकृत गर्ने ।

ख. गाउँपालिका स्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन समितिद्वारा तयार पारिएको वार्षिक कार्यक्रम आवश्यक छलफल, थपघट गरी स्वीकृत गर्ने सो को सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गर्न गाउँ कार्यपालिका मार्फत गाउँ सभामा पेश गर्ने ।

ग. संचालित कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्यांकन गरी थप सुधारको लागि निर्देशन दिने ।

घ. टुहुरा बालबालिकाहरुलाई प्रदान गरिने अनुदान रकम तथा शैक्षिक सामग्रीहरुको बारेमा निर्णय गर्ने ।

५.२. गाउँपालिका स्तरीय कार्यक्रम संचालन एवं समन्वय समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहनेछ ।

क. टुहुरा बालबालिकाको शैक्षिक अवस्थाको अध्ययन गर्ने ।

ख. अवस्था अध्ययन पश्चात संचालन गर्नु पर्ने आवश्यक कार्यक्रम र अपेक्षित नतिजाको सहितको मस्यौदा तयार पारी निर्देशक समितिमा पेश गर्ने ।

ग. निर्देशक समितिबाट स्वीकृत भएको कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने गराउने ।

घ. संचालित कार्यक्रमको प्रभाव मुल्यांकन सहितको प्रतिवेदन निर्देशक समितिमा पेश गर्ने ।

ङ. प्रभाव मुल्यांकनका आधारमा संचालित कार्यक्रम संशोधन तथा परिमार्जनका लागि निर्देशक समितिमा सिफारिस गर्ने ।

परिच्छेद-६

६. निर्देशक समिति र कार्यक्रम संचालन एवं समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धि व्यवस्था

६.१ निर्देशक समितिको बैठक प्रत्येक ४ महिनाको १ पटक बस्नेछ तर आवश्यक परेमा जुन सुकै समयमा पनि बैठक बस्न बाधा पर्नेछैन ।

६.२ बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ ।

६.३ समिति अध्यक्ष अनुपस्थित भएमा गाउँपालिका कार्यवाहक अध्यक्ष र कार्यवाहक अध्यक्ष समेत अनुपस्थित भएमा वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिका सदस्य मध्य ज्येष्ठ सदस्यको अध्यक्षतामा बैठक बस्नेछ ।

गाउँपालिका स्तरीय कार्यक्रम संचालन एवं समन्वय समितिको बैठक प्रत्येक दुई महिनाको एकपटक बस्नेछ तर आवश्यक परेको खण्डमा जुन सुकै बेला पनि बस्न बाधा पर्ने छैन ।

बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ ।

अध्यक्षको अनुपस्थितिमा कुनै कार्यपालिका सदस्यको अध्यक्षतामा बैठक बस्नेछ ।

परिच्छेद-७

बजेट व्यवस्थापन तथा निकास

७.१ कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि गाउँसभाबाट स्वीकृत बजेट नै मुख्य कार्यक्रम बजेट रहनेछ । यसका अतिरिक्त यस क्षेत्रमा काम गर्ने इच्छुक अन्य निकाय, संघ संस्था तथा व्यक्तिहरुले पनि बजेट खर्च गरी कार्यक्रम संचालनमा सहकार्य गर्न सक्नेछन् र सोको व्यवस्थापनका लागि नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्थाका लागि यसै कार्यविधिको आधारमा मापदण्ड बनाई लागु गर्न सकिनेछ ।

७.२ निर्देशक समितिबाट स्वीकृत वा प्रमाणित तथा निर्धारण भई आइसके पश्चात आवश्यक राहत तथा प्रोत्साहन बापतको रकम टुहुरा बालबालिकालाई तिनको नजिकको अभिभावक तथा संरक्षकको खातामा जम्मा गरिनेछ भने कुनै सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउनु परेमा निजको नजिकको अभिभावक तथा संरक्षकलाई आवश्यक कागजात तयार पारी हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ ।

७.३ माथी ७.२ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि आ.व.२०७९।०८० को हकमा राहत तथा प्रोत्साहन बापतको रकम टुहुरा बालबालिकाको नजिकको अभिभावक तथा संरक्षक लाई रु दश हजारका दरले आवश्यक कागजात तयार पारी हस्तान्तरण गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद-८

लेखापरीक्षण तथा वित्तीय अनुशासन

८.१ यस कार्यविधि अन्तर्गत रही गठित कार्यक्रम संचालन एवं समन्वय समितिद्वारा संचालित कार्यक्रमको लेखा परीक्षण नेपाल सरकारको प्रचलित कानून मुताविक नै हुनेछ ।

परिच्छेद-९

विविध

९.१ नियम तथा मापदण्ड बनाउन सक्ने

९.१.१ टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चितता तथा पालनपोषण व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ मा उल्लेख भएका उद्देश्यहरू पुरा गर्न आवश्यक थप कानून तथा मापदण्ड बनाउन सकिने छ ।

९.२ अमान्य हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै व्यवस्थाहरू नेपालको संविधान, २०७२ बालबालिका सम्बन्धि ऐन, २०७५ र नियमावली तथा अन्य कुनै संघीय र प्रदेश कानूनमा भएका व्यवस्थाहरूसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

९.३ खारेजी: थलारा गाउँकार्यपालिका ले यो कार्यविधि खारेज गर्न सक्नेछ ।

आज्ञाले,

सिद्धराज पण्डित

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत